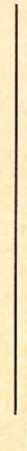

VERSLAG

VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1951

210

VERSLAG
VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE OVER 1951

In de plaats van wijlen Prof. Dr. G. van der Leeuw heeft de commissie in haar vergadering van 12 Maart 1951 de heer Wagenvoort tot voorzitter aangewezen. Overigens bleef de samenstelling der commissie ongewijzigd.

Op het eind van het jaar zond zij ouder gewoonte aan haar medewerkers een vragenlijst toe. Deze 15de lijst bevatte vragen naar gebruiken op Hemelvaartsdag, over dauwtrappen en de folklore van de Sint-Jansnacht. Ook werd opnieuw alle aandacht gewijd aan het invullen van achterstallige vragenlijsten. Op 31 December 1951 waren in totaal 18.140 ingevulde lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: van lijst 1: 2038 exx., van lijst 2: 1489 exx., van lijst 3: 1501 exx., van lijst 4: 1423 exx., van lijst 5: 1362 exx., van lijst 6: 1126 exx., van lijst 7: 1136 exx., van lijst 8: 998 exx., van lijst 9: 1149 exx., van lijst 10: 818 exx., van lijst 11: 1022 exx., van lijst 12: 1103 exx., van lijst 12a: 776 exx., van lijst 13: 1037 exx., van lijst 14: 1162 exx. In de loop van het jaar werden 574 ingevulde lijsten ontvangen. Wanneer men dit getal zou willen vergelijken met dat van de in 1951 binnengekomen dialectlijsten, dat 3738 bedraagt, diene men daarbij te bedenken dat de Volkskunde-commissie in 1950 geen vragenlijst heeft uitgezonden.

De commissie heeft thans de medewerking van een Vlaamse instantie verkregen voor de uitzending van haar lijsten in Vlaanderen, waardoor het mogelijk zal worden dat de volkskunde-atlas zich over het gehele Nederlandse taalgebied uitstrekt. Nadat de secretaris in Februari voor een te Gent gehouden congres van het Verbond voor Heemkunde een inleiding over de atlas had gehouden, nam deze organisatie op zich, de vragenlijsten uit te zenden aan haar leden, waarvoor zij bovendien de medewerking verkreeg van de Vlaamse Toeristenbond en van de Vereniging

voor Wetenschap. De laatste bood tevens aan, haar orgaan „Wetenschappelijke Tijdingen” in dienst van de enquête te stellen. Terwijl de commissie in onderhandeling was over de formulering van de eerste uit te zenden vragenlijst kwam een aanbod tot medewerking van de Vlaamse sectie der Nationale commissie voor Folklore, dat uiteraard eveneens dankbaar is aanvaard. De commissie vertrouwt dat de Vlaamse instanties, welke thans hun hulp hebben aangeboden, tezamen een oplossing zullen vinden voor het aandeel, dat elk daarbij zal innemen, zodat het mogelijk zal zijn, de eerste lijst spoedig uit te zenden. Deze bevat een aantal vragen, welke op de eerste volkskunde-lijsten voorkomen, maar in een andere volgorde en aangepast aan de folkloristische situatie in Vlaanderen en het Vlaamse idioom. Daarbij is rekening gehouden met die vragen, welke in de eerste kaarten van de atlas zullen worden behandeld.

De secretaris heeft een voorlopig inhoudsoverzicht van de atlas voorgesteld, dat door de commissie aanvaard is. Een definitiever plan kan pas worden opgemaakt wanneer gebleken is, welke Vlaamse zeden en gebruiken zich voor cartering lenen.

Nu aldus de lang gewenste samenwerking met Vlaanderen ook voor de volkskunde-atlas eindelijk bereikt is, valt het dubbel te betreuren dat ook in het afgelopen jaar voor de uitgave daarvan geen subsidie is verleend. De commissie blijft niettemin goede moed houden, dat ook de Regering in afzienbare tijd de betekenis van deze wetenschappelijke arbeid zal inzien en haar de mogelijkheid zal verschaffen, na vele jaren van voorarbeid een begin te maken met de verschijning van deze arbeid, waarvoor zij in eerste instantie in het leven is geroepen.

Van het tijdschrift „Volkskunde” verschenen aflevering 4 van jaargang 51 (1950) en aflevering 1—3 van jaargang 52 (1951). Opnieuw verleende de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een subsidie door intekening op een aantal exemplaren ten bedrage van f 500.— op jaargang 52. De financiële toestand van dit enige algemeen Noord- en Zuidnederlandse volkskundig tijdschrift van wetenschappelijke aard blijft zorgelijk en evenals

het officiële orgaan der Dialecten-commissie, „Taal en Tongval”, blijft ook „Volkskunde” alleen bestaan dank zij financiële steun van Belgische zijde.

Wegens verandering van werkkring eindigde de aanstelling van de student-assistent met een halve dagtaak, de heer P. K. Vermeul, op 30 Juni. Aangezien om financiële redenen in deze vacature niet kon worden voorzien, moest de heer Wander naast de secretaris zich opnieuw belasten met de beantwoording der binnengekomen vragen om inlichtingen. Ook zijn werkzaamheden aan de bibliografie van het bureau en de Bibliographie Internationale des Arts et Traditions Populaires heeft hij regelmatig voortgezet.

Een kleine enquête, op verzoek van de heer J. H. Kruizinga ingesteld, naar gegevens over folkloristische gebruiken, die thans nog voorkomen, leverde waardevolle gegevens op. In het algemeen blijken de oorlogsjaren deze intact te hebben gelaten, ook wanneer ze tijdelijk onderbroken zijn geweest.

Van 26—31 Augustus heeft de secretaris als afgevaardigde der Regering en tegelijk als vertegenwoordiger der commissie het International Congress of European and Western Ethnology te Stockholm en Uppsala bijgewoond. Ook het commissielid de heer Roukens heeft aan dit congres deelgenomen. De secretaris heeft bovendien een groot aantal der congressisten vergezeld op excursies door Hälsingland, Dalarna en Skåne, welke in aansluiting aan het congres van 1—5 September werden georganiseerd. De ontmoeting met een groot aantal vooraanstaande folkloristen uit Europa en Amerika bood hem de gelegenheid, reeds bestaande relaties te hernieuwen en nieuwe contacten te leggen, die ook de werkzaamheden van het bureau ten goede zullen komen. Voor verdere bijzonderheden zij verwezen naar het door hem uitgebrachte verslag van het congres en de excursies, dat opgenomen is in de door de Kon. Nederl. Akademie uitgegeven bundel Rapporten III (1951).

De in het jaarverslag der Dialecten-commissie vermelde bezoeken, door Mw. Daan aan een aantal medewerkers gebracht, zijn ook aan het bureau der Volkskunde-commissie ten goede gekomen.

Het is de bedoeling, deze bezoeken regelmatig voort te zetten.

In samenwerking met de Dialecten- en Naamkunde-commissies gaf onze commissie de derde aflevering uit der „Mededelingen van de Centrale Commissie voor onderzoek van het Nederlandse volkseigen”, waarin de secretaris de bedoeling van de vragenlijsten uiteenzette en aanwijzingen gaf voor de invulling.

De heer J. Fekkes stelde op verzoek van de Projectie Onderwijs Centrale te Amsterdam een lichtbeeldenstrook met verklarende tekst samen over „Taal en volk van Nederland”, die een indruk geeft van de werkzaamheden der dialect- en volkskunde-bureau's en de betekenis van deze, en die in 't bijzonder bedoeld is voor middelbare scholen en propagandistische doeleinden.

Vele bezoekers hebben de verzamelingen en de bibliotheek van het bureau geraadpleegd; daaronder bevonden zich verscheidene buitenlandse geleerden, die zich op de hoogte hebben gesteld van de werkwijze of er voor korter of langer tijd gewerkt hebben. Van dezen noemen we de heer A. T. Lucas (Irish Folk Life Department, National Museum, Dublin), Mw. Dr. E. Rāth (Museum für Volkskunde, Wenen), Karl Schuster (Finland), Prof. Sigurd Erixon (Nordiska Museet, Stockholm), de heer André Varagnac (Institut Internat. d'Archéocivilisation, Parijs), Mw. Dr. Martha Bringemeyer (Munster), de heer Maurits de Meyer (Nationale commissie voor Folklore, Antwerpen), Dr. E. Diamant (Joego-Slavië), Dr. Olav Gurvon (Oslo) en Mw. Ruth Günzel (Marburg). Aan vele binnen- en buitenlandse personen en instellingen werden op hun verzoek inlichtingen gezonden.

De bibliotheek werd door aankoop en schenking met een groot aantal werken uitgebreid. De namen der schenkers zijn in de bijlage bij dit jaarverslag vermeld. Enkele medewerkers verschaften op verzoek uitvoerige en waardevolle inlichtingen, o.a. de heer A. Faasse te Middelharnis, die een instructieve uiteenzetting gaf van de beugvisserij, zoals die in zijn woonplaats wordt en werd uitgeoefend.

Voor het financieel beheer en de personeelsaangelegenheden zij verwezen naar het verslag van de Centrale Commissie.

Namens de Commissie voor Volkskunde der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

H. WAGENVOORT, voorzitter.

P. J. MEERTENS, secretaris-penningmeester.

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1951 boeken en handschriften aan het Centraal Bureau voor Volkskunde schonken:

G. Achterberg, Dr. Poul Andersen, P. Beishuizen, S. J. Bouma, H. S. Buwalda, Dr. Åke Campbell, Mw. Dr. J. C. Daan, Mw. Dr. A. M. E. Draak, G. A. Evers, Prof. Dr. W. Foerste, Prof. Dr. R. Foncke, Dr. Tj. W. R. de Haan, R. C. Hekker, N.V. Erven B. van der Kamp, W. Karlson, Dr. H. Kits Nieuwenkamp, J. W. de Koster, L. A. M. Kuijer, Landbouwvoorlichtingsdienst, Dr. J. Lindemans, Dr. K. Mattisson, Prof. Dr. H. Meyer, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Thijs Mol, Museum voor de Tropen, Rijksmuseum voor Volkskunde „Het Nederlands Openluchtmuseum”, Prof. Dr. Manuel de Paiva Boléo, Dr. W. Pessler, Prof. Dr. F. Petri, J. J. Pilon, R. Pinon, Prof. Dr. Hilding Pleijel, Uitgeverij Ploegsma, Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant, Samfundet för Svensk Folkslivsforskning, O. Santema, Dr. Leopold Schmidt, Mw. F. Schregel-Onstein, A. W. Sijthoff's Uitgeversmaatschappij N.V., G. L. Tichelman, N.V. Uitgevers-maatschappij W. E. J. Tjeenk Willink, M. A. F. van de Velde, Prof. Dr. A. C. de Voofs, Prof. Dr. C. G. N. de Voofs, J. Vorsteveld, S. S. D. Wehrens, Wetenschappelijk Genootschap voor Goeree en Overflakkee, D. Wouters, Württembergische Landesstelle für Volkskunde.